

Bergen kulturskole

”KULTURSKOLE FOR ALLE!”

Rullering av kulturskolens handlingsplan

2007 - 2012

VISJONEN:

KULTURSKOLE FOR ALLE

UTFORDRINGENE:

ÅPENT OPPTAK

TALENTUTVIKLING I ALLE FAG

BEGRENSET ØKONOMI

Bergen **kulturskole****”KULTURSKOLE FOR ALLE!”**

- et forslag til organisering og utvikling for å gi alle som ønsker det en plass i kulturskolen.

BAKGRUNN..... side 4

- Arbeidsgruppe.
- Gruppens mandat.

NORSKE KULTURSKOLER side 5

- Ventelister.
- Svak kommuneøkonomi.
- Hvorfor er det viktig at alle skal få sjansen?
- Samme ressurs til alle?
- Talent-tilbud innen alle fag.

UTFORDRINGER..... side 6

- Å gi alle interesserte barn en mulighet..
- Å finansiere en doblett aktivitet.
- Avgrensninger i denne planen.
- Elevplasser og elevtall – definisjoner.
- Faglige og pedagogisk utfordringer.
- Kvalitet på undervisning.
- Kulturskolens tverrfaglige profil.

VISJONEN.....side 8

- *Kulturskole for alle!*

MÅL.....side 8

NY ORGANISERING..... side 9

- Første trinn – kulturskole for alle!
- Andre, tredje og fjerde trinn – grunnopplæring.
- Fra femte trinn – differensiert opplæring.
- Storgruppene.
- Utvikling videre.
- Utvikling av talentene.
- Kulturskolens kortkurstilbud.

SAMARBEIDSPARTNERE.....side 12

- Sterkere samarbeid med grunnskolen.
- Fortsatt sterkt samarbeid med kulturlivet.
- Foreldresamarbeidet.
- Andre samarbeidspartnere.
- Store produksjoner.
- Nye fagtilbud.

BEHOVET FOR LOKALER side 15

ADMINISTRASJON OG FAGLIG LEDELSE side 16

STORTINGETS FORANKRING side 16

- Kulturskolens lovforankring.
- Kulturskolen som et ressurscenter.
- Kulturskolen og den kulturelle skolesekken.

- Kulturskolen som inspirator.

STYRINGSSTRUKTURside 17
- Kulturskolens samarbeidsutvalg..

KONSEKVENSER AV DEN NYE MODELLEN..... side 18
- Nye undervisningsplaner.
- Nye lærerbehov.
- Omstilling for personalet.
- Samarbeid med utdanningsinstitusjoner.

ELEVPLASSER side 19

ØKONOMI side 19
- Utfordringen - ”kulturskole for alle!”
- Skolepengene.
- Brukerbetalinger fra amatørkulturlivet.
- Ressurser grunnskolens første trinn.
- Ressurser andre, tredje og fjerde trinn.
- Ressurser femte, sjette, syvende trinn m.fl.
- Ressurser storgrupper – visuelle kunsthøgskole, teater og dans.
- Ressurser storgrupper – kor, korps og orkestre.
- Ressurser talentgruppene.
- Ressurser til kortkursene.
- Brutto kostnader.

FINANSIERING AV NORSKE KULTURSKOLER side 22
- Kostratall for norske kulturskoler.
- Litt statistikk fra 2003.
- KOSTRA-tall fra 2004
- Kostnader i den foreslåtte modellen.

KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER side 23

ILLUSTRASJON side 24

FOTNOTE side 25
- Fra Bergen kommunes brukeundersøkelse nov/des 2001.
- Fotnote vedrørende lovforankringen.
- Eventyret om Asdur, Aktvald, Scenario og Steprun.
- Fra St.mld. 39 ”Ej Blot til Lyst” (2202/03).

Bergen, desember 2005

Roald Sangolt
rektor

Bergen kulturskole

BAKGRUNN

Arbeidsgruppe

Bergen kulturskole har ikke klart å oppfylle de mål som skolens handlingsplan har lagt opp til. Dette har sin bakgrunn i at Bergen kommune de siste årene har hatt store økonomiske utfordringer, og med bakgrunn i et ønske fra byråd Hans Carl Tveit, har en arbeidsgruppe vurdert hvordan kulturskolen i Bergen kan utvikles videre.

Denne arbeidsgruppen har hatt fem arbeidsmøter fra august til november 2005, og hatt disse deltakerne:

Gunnveig Grødeland, leder av kulturskolens samarbeidsutvalg,
Roald Sangolt, rektor og sekretær for gruppen,
Asbjørn Devik, kulturskolens nestleder,
Thorstein Holgersen, tillitsvalgt i kulturskolen,
Jan Eide, rektor Sælen skole.

Gruppen har også vært konsultert av fagstaben ved kulturskolen og ved rektor Per Moland, Paradis skole.

Gruppens mandat

Med bakgrunn i visjon og mål skal gruppen lage utkast til organisering og finansiering for en kulturskole i Bergen som har 9.000 elevplasser, god geografisk fordeling og god kvalitet.

(Gruppen har selv laget mandatet for arbeidet.)

NORSKE KULTURSKOLER

Ventelister

Norske kulturskoler har lagt vekt på at alle barn som ønsker det, skal kunne bli elev i kulturskolen. Dette er blitt omtalt som ”åpent opptak”, og i mange kommuner har en klart å gjennomføre dette. Men i store kommuner som Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, m.fl. har interessen vært langt større enn det skolene har klart å ta inn, og ventelister har fått stor oppmerksomhet, bl.a. i media. I Bergen har det vært søkt om ca 2.000 flere elevplasser enn det kulturskolen har kunnet tilby.

Svak kommuneøkonomi

Staten har lagt om sine tilskudd til kulturskoledrift (kulturskolestøtte er nå lagt inn i rammeoverføringene), og Stortinget har klart uttalt at det er kommunens ansvar å finansiere kulturskoletilbudet. Men kommuneøkonomien er svært anstrengt, og selv i kommuner med sterkt fokus på kultur, er det vanskelig å finne nok ressurser til å kunne ta inn alle interesserte.

Hvorfor er det viktig at alle skal få sjansen?

Alle kommuner er lovpålagt å ha et offentlig musikk- og kulturskoletilbud. Et slikt tilbud bør ha en lav inngangsterskel, og et åpent opptak er derfor svært ønskelig. Barn vil ikke forstå hvorfor noen kan få elevplass når andre ikke får det. Det er derfor et viktig rettferdighetsprinsipp i forhold til barn og unge at alle får de samme mulighetene.

Samme ressurs til alle - ?

Selv om det er noe forskjell mellom ulike fagområder i kulturskolen, blir alle elever innen det samme fagområdet behandlet likt (alle får i prinsippet like store/små ressurser). Dette skjer på tross av at elevene har svært ulike motivasjon og ulike behov. Det kan derfor være interessant å vurdere en mer fleksibel ressursbruk i forhold til hver enkelt elevs behov.

Talent-tilbud innen alle fag

De fleste større kulturskoler (storbyene) har lagt til rette for talent-utviklingstilbud innen musikk, som regel kalt ”lørdagsskole”. I tillegg er det noen byer som har laget et lignende tilbud innen klassisk ballet. Men vi kjenner ikke til at det finnes slike tilbud innen visuelle kunstfag, teaterfag eller andre. Det er viktig og naturlig at slike tilbud også utvikles for disse fagene.

UTFORDRINGER

Å gi alle interesserte barn en mulighet . .

Målet må være at alle interesserte barn og unge i Bergen skal få sjansen til å være elev i kulturskolen. Dette har vært en målsetting for de fleste norske kulturskoler, men bare noen få har klart å nå dette målet. Den norske kulturskolemodellen skiller seg ut i forhold til store deler av Europa ellers, men har likevel fått positiv interesse internasjonalt.

Stortinget har hatt som et nasjonalt mål at kapasiteten i kulturskolen skal være på minst 30 % av elevtallet i grunnskolen. Det er viktig at dette kan være målsettingen for Bergen kommunes barn og unge, at barn og unge i Bergen får de samme tilbudene som barn og unge i andre kommuner. I Bergen har vi de siste årene nådd halvparten av dette målet, ca. 14 – 15 % dekning. (Jfr. fotnote side 23.)

Et viktig moment er at skolepengene må holdes lave, helst skulle tilbudet ha vært gratis for nettopp å få med alle interesserte.

Etter debatten i Stortinget i mars i 2004 (St.m. 39; "Ej Blot til Lyst"), er det klart at det er tverrpolitisk enighet om at det er kommunene som skal ha det økonomiske ansvaret for kulturskoledriften. Men med den økonomiske situasjonen som de fleste kommuner p.t. har, vil det ta uforholdsmessig lang tid å nå målet om åpent opptak med dagens organisering og ressursbruk. Det er derfor en stor utfordring å prøve å finne andre løsninger i tillegg.

Å finansiere en doblett aktivitet.

Til nå har vi fordelt ressursene til elever uten påvirkning av elevens motivasjon og utvikling (unntatt talenttilbudene). Dette er i stor grad basert på en "enhetsskoletenkning", men det bør være naturlig å stille kritiske spørsmål til om dette fortsatt skal være praksis.

I dette planutkastet foreslår vi en mer fleksibel bruk av elevressurser enn tidligere. Elever som har spesielle behov og som er særlig godt motiverte, bør kunne tilføres noe større ressurs enn tidligere (økning fra 18,4 minutt pr uke til 25 minutter pr uke i musikk). Aktiviteter som kan foregå i "storgrupper" bør utvides, og kulturskolen bør kunne tilby en rikholdig kursmeny der hvert enkelt kurs har en avgrenset varighet (f. eks. fire uker, en weekend, sommerkurs, vinterferiekurs, m.m.).

Vi foreslår også at kulturskolen styrker tilbudet innen ulike ensemble-aktiviteter, og at storgruppe-opplæring bli utprøvet i større skala enn hittil. På den måten kan en få til lengre leksjoner enn tidligere og samtidig få flere elevplasser.

Men unntak av kursvirksomheten, bør alle elevplasser i den kommunale kulturskolen ha samme skolepengesats.

Dette betyr i praksis at kulturskolen lager forskjellige og mer fleksible tilbud utfra de behov og ønsker de ulike brukergrupper har. Det bør være anledning til å delta på kortere kurs og det bør være anledning til fordypning. Noen vil da kunne delta i større grupper, andre vil få individuelt tilpasset undervisning. Det sosiale aspektet ved å delta i kulturskolen bør i tillegg vektlegges for alle elevgrupper. Det er viktig å understreke at all undervisning er viktig, og det vil bli stilt store krav til pedagogisk kompetanse.

Avgrensninger i denne planen.

I denne planen har vi i hovedsak valgt å avgrense innholdet til de rent organisatoriske forhold for drift av kulturskolen i Bergen. Vi har altså ikke vurdert hvilke fagtilbud som bør prioriteres, heller ikke hvordan kulturskolen fordeler ressurser til de ulike fagene. Dette er vurderinger som kulturskolen bør vurdere jevnlig. Vi viser ellers til den "gamle" handlingsplanen, vedtatt i 2001, og til "På vei til mangfold", rammeplan for kulturskolen (Norsk kulturskoleråd 2003).

Elevplasser og elevtall - definisjoner.

I dette arbeidet opererer vi som regel med *elevplasser* og ikke *elevtall*. Grunnen til dette er at en elev *kan* ha mer enn én elevplass, f. eks. som klarinettelev og som deltaker i et korps.

Faglige og pedagogiske utfordringer.

I den nye modellen vil det bli stilt store forventninger til lærerrollen og den faglige og praktisk-pedagogiske kompetansen. Større spesialisering, storgruppe-pedagogikk og talent-utvikling er aktuelle utfordringer.

"Grunnpedagogen" (som har ansvaret for begynneropplæringen) skal først og fremst ha stor kompetanse på grunnopplæring i grupper.

"Storgruppe-pedagogen" skal først og fremst være god på å organisere store grupper, skape et godt og trygt læringsmiljø i gruppa og samtidig gi faglig framdrift der det er

gruppa som står i fokus. Storgruppene innen musikk, dans og teater bør i stor grad drives som prosjektarbeid (opplæringen rundt et repertoar som skal brukes i ulike sammenhenger (forestillinger og konserter)).

”Talentutvikleren” skal arbeide med individets utvikling der progresjonen er tilpasset eleven og opplegget gjennomføres i et nært samarbeid med elevens forestatte.

Alle pedagogene i kulturskolen skal være gode samarbeidspartnere både for kollegiet i kulturskolen og for kollegaer i grunnskolen. Det vil bl.a. bli stilt krav til kompetanse i organisering av undervisning og til samarbeid.

Kvalitet på undervisning.

Kulturskolen ønsker at all undervisning skal ha en god kvalitet. Kvalitet oppnår en ved å ta hensyn til elevens behov, at elever får arbeide i et godt læringsmiljø, at eleven er motivert og har en god progresjon, og at elever oppnår gode resultater som er motiverende for videre arbeid.

Kulturskolens tverrfaglige profil.

Kulturskolen ønsker å styrke tverrfaglig arbeid. Vi ønsker at elever skal få erfare og oppleve sammenhenger og slektskap mellom de ulike fagområdene.

VISJONEN

Kulturskole for alle!

Barn og unge i Bergen har rett på de samme goder som barn og unge andre steder i landet. Det er derfor viktig at visjonen kan realiseres uten hensyn til sosial, økonomisk eller kulturell tilhørighet.

MÅL

Innen 2012 skal Bergen kulturskole ha minst 9.000 elevplasser fordelt på ulike fagområder og aldersgrupper.

Skolepengene skal være så lave at det ikke ekskluderer barn og unge i å delta.

NY ORGANISERING

Første trinn – kulturskole for alle!

3.000 elevplasser

Opplæringen i første klasse er tenkt lagt til grunnskolen og skal inneholde emner innen dans, teater, musikk og visuelle kunstfag. Læringen skal (i hovedsak) være basert på lek som metode, og gi opplevelser og erfaringer innen ulike områder som f. eks. bevegelse (grov- og finmotorikk), rytme, dynamikk, klang og kontraster.

Grunnskolen bruker av ordinære timeressurser innen estetiske fag til dette, kulturskolen styrker de ulike aktivitetene med en tilsvarende ressurs. Fra grunnskolen bør den læreren som kjenner klassen best være den som deltar i opplegget (gjennom hele skoleåret). Fra kulturskolen vil lærerressursen i perioder variere fra emne til emne. Det er en forutsetning at grunnskolen ikke reduserer timetallet i de estetiske fagene.

For elevene blir dette en del an den obligatoriske opplæringen og derfor gratis. Grunnskolen bruker av sine ordinære timeressurser, men kulturskolen må ha styrket sitt budsjett med en uketime (pr klasse).

Resultatet kan bli et kulturskoetilbud i grunnskolen, et obligatorisk ”storfag”.

Et årstrinn i grunnskolen har ca 3.000 elever, og det må være et mål at alle disse får delta i kulturskolefaget. Det første året bør en begrense aktiviteten til 20 grunnskoleklasser, og deretter bør tilbudet bygges opp til å gjelde alle førsteårstrinn i 2012.

Fra skoleåret 2004/05 har kulturskolen gitt tilbud om tverrfaglig opplæring for 6- og 7-åringer. Dette har vært opplæring innen musikk, dans, teater og visuelle kunstfag. De erfaringer en har gjort disse to årene, ønsker en å bygge videre på i et samarbeid med grunnskolen.

Andre, tredje og fjerde trinn – grunnopplæring.

2.700 elevplasser

I slutten av grunnskolens første trinn søker de som ønsker det om plass i kulturskolen på samme måte som i dag. De kan søke om plass innen dans, teater, visuelle kunstfag og musikk.

Opplæringen skal fortrinnsvis foregå i grupper, og det er lagt inn en gjennomsnittss ressurs på 15 minutter pr elev. I løpet av disse første tre årene skal eleven få et teknisk og kunstfaglig grunnlag til å utvikle seg videre, enten i ”vanlige” grupper (musikk), i stor-gruppe eller innen et fordypnings-/talent-tilbud.

Med ca 3.000 elever på hvert trinn (til sammen 9.000 elever), og med 30 % deltakelse, blir målet å nå 2.700 elevplasser på 2. – 4. trinn.

2.000 elevplasser

Fra femte trinn – differensiert opplæring.

Fra og med femte klasse blir elevene inviterte til å velge mellom fortsatt grunn-opplæring, storgruppe-opplæring eller talent-opplæring.

Målet er at grunnopplæring innen musikk, dans, visuelle kunstfag og teater skal til sammen omfatte ca 2.000 elevplasser.

I hovedsak bør en elev i kulturskolen kunne velge mellom tre ulike tilbud fra og med femte trinnet i grunnskolen:

- a. Muligheter til fordypning og talentutvikling for de elevene som har behov for det.
- b. Felles utøving og utvikling i store grupper for de som ønsker det.
- c. En kombinasjon av fordypning og storgruppe-opplæring.

3.500 elevplasser

Storgruppene.

En storgruppe er en elevgruppe på åtte elever eller mer som har et opplegg basert på opplæring i et sosialt fellesskap. Arbeidet skal vektlegge dette, progresjonen for hver gruppe må være tilpasset både den enkelte og gruppen.

Slike storgrupper kan drives som egne lag, f. eks. spelemannsgrupper, kammerkor, kammermusikk, ”fiolin-kor”, og gruppen kan være organisert som et eget lag (med eget styre) eller den kan være ”uorganisert”.

Innen de fleste fagområdene (musikk, teater, dans og i noen tilfeller også visuelle kunstfag) skal disse gruppene skal bygge opp et repertoar som kan brukes i ulike sammenhenger. Som en konsekvens av dette, kan det ofte være naturlig å drive med prosjekt-relaterte undervisnings-

opplegg. Gruppene skal være aktive utøvere, og de skal profilere kulturskolen på ulike måter. Dette er opplæring som starter fra syv-åtteårs-alderen (med unntak for musikk). Innen musikk har kulturskolen i dag storgruppeopplæring i korps, kor og orkestre.

Dagens aktivitet har i dag slikt omfang:

Dans:	12 grupper à 15 elever	180 elever
Teater:	16 grupper à 15 elever	240 elever
Visuelle kunstfag:	30 grupper à 8 elever	240 elever
Kor/korps/orkestre:	25 lag med totalt	1240 elever
Sum:		1900 elever

Utvikling videre

Fagene dans, teater og visuelle kunstfag har ikke hatt noen økning i omfanget siden starten i 1999. Når kulturskolen er fullt utbygget, bør en ha 1.500 elevplasser til sammen i disse fagene. Dette kan fordele seg slik:

Dans:	32 grupper à 15 elever	480 elever
Teater:	32 grupper à 15 elever	480 elever
Vis. kunstfag:	55 grupper à 8 elever	440 elever
Kor/korps/orkestre:	25 lag med totalt	2200 elever
Sum:		3500 elever

Utvikling av talentene.

400 elevplasser

Dette er opplæring for elever med et godt utviklingspotensiale/talent og som er motiverte for å bruke mye tid på faget sitt. Det bør legges til rette for opplæring i grupper, men også individuell opplæring.

Vi vil bygge på de erfaringer vi har gjort med "lørdagsskolen" og med eliteklassen i dans. Disse tilbudene skal utvikles videre, og samtidig skal en utvikle nye talenttilbud innen teaterfag og visuelle kunstfag.

Det er naturlig at ulike relevante høgskolemiljø blir trukket inn i dette arbeidet.

Med erfaring fra andre steder, er det rimelig at talentsatsningen vil fordele seg slik:

Musikk (som representerer ca 50 % av hele elevmassen) - 200 elevplasser.

Dans (som representerer ca 25 % av hele elevmassen)- 100 elevplasser.

Teater (som representerer ca 13 % av hele elevmassen)- 50 elevplasser.

Visuelle kunstoffag (som representerer ca 12 % av hele elevmassen) - 50 elevplasser.

Totalt sett vil talentklassene dekke ca 4 % av elevplassene.

De elevene som ønsker å delta i for-dypnings-/talentgruppene, bør vise motivasjon for dette. Dette kan kulturskolen sikre gjennom lærers vurdering, i samtale med foreldre og gjennom elevintervju.

400 elevplasser

Kulturskolens kortkurstilbud.

Kulturskolen skal utvikle en større meny med kortkurs; kurs som strekker seg over kortere eller lengre tid (fra helgekurs til kurs som går over åtte-ti uker). ”Musikk fra livets begynnelse” er eksempel på slike kurs.

Slike kortkurs må være åpne for alle alderstrinn, også voksne. Kulturskolens personale har kompetanse som bør kunne utnyttes i større grad, og kursene bør legges inn i årsverket til hver enkelt lærer.

Kulturskolen utvikler etter hvert ulike kurstilbud for kortere eller lengre perioder og utfra ulike aktuelle behov.

Skolepengene for slike kortkurs skal beregnes etter hvor stor varighet kurset har og stå i forhold til den vanlige skolepengesatsen.

SAMARBEIDSPARTNERE.

Sterkere samarbeid med grunnskolen.

I den nye modellen forutsetter vi et sterkt engasjement i grunnskolen, særlig med tanke på et felles kulturfag som skal gjennomføres det første skoleåret. Arbeidet drives fram i et samarbeid mellom grunnskolens og kulturskolens lærere.

Kulturskolen vil legge opp til en trinnvis utvikling av dette tilbudet, det vil ikke være mulig å gjennomføre et slikt opplegg for alle skoler samtidig. I denne fasen kan det også være mulig å søke om eksterne ressurser for å prøve ut modellen (f. eks. ”utviklingsmidler” via Norsk kulturskoleråd).

Kulturskolen kan i tillegg selge tjenester til grunnskolen til kostpris. I Bergen har vi utviklet gode ordninger for

dette, og enkelte grunnskoler har lang erfaring med et slikt samarbeid (f. eks. Kringlebotn, Apeltun, Skjold, Aurdalslia skoler).

Elever som deltar i slike samarbeidsprosjekter bør kunne være med i kulturskolens elevstatistikk, slik at kulturskolens totale aktivitet blir synliggjort.

Samarbeidet med grunnskolen må også utvikles videre for å møte de utfordringer som følger med sambruk av lokaler. Med langt større aktivitet enn i dag, må kulturskolen få tilgang til alle grunnskoler. For å sikre at en har tjenlige lokaler med stor nok kapasitet, bør derfor kulturskolen konsulteres i alle nye kultur- og skolebyggprosjekter (også ved rehabilitering av eldre bygg).

Fortsatt sterkt samarbeid med kulturlivet.

Kulturskolen skal styrke samarbeidet med kulturlivet. Effekten av dette skal være bedre rekruttering til etablerte lag (kor, korps, orkestre) og bedre kontakt og samarbeid med deler av kulturlivet som representerer andre fag; visuelle kunstoffag, teaterfag og dansefag.

Kulturskolen skal i tillegg også etablere egne tilbud når det er aktuelt; storband, kor, ungdomssymfoniorkestre, folke-dansgrupper eller andre.

Foreldresamarbeidet.

Kulturskolen har de siste årene styrket samarbeidet med de foresatte. Dette skjer med jevnlig kontakt med foresatte i forbindelse med den ordinære undervisningstimen, men ellers i forbindelse med to foreldremøter i året; informasjonsmøtet ved skolestart og konferansetimen i november.

Samarbeidet er også styrket ved at det er etablert en venneforening for kulturskolen, og at foreldregruppen er representert i skolens samarbeidsutvalg gjennom denne venneforeningen.

Kulturskolen har gruppe-undervisning som et bærende element, men for at slik undervisning skal gi gode resultater, er det svært avgjørende at gruppene er sammensatt på en god måte. Det er derfor viktig at elever kan delta på de tidspunkt som kulturskolen har satt opp.

Andre samarbeidspartnere.

Kulturskolen samarbeider med mange andre kunst- og kulturinstitusjoner; BIT20/Opera Vest, Forsvarets Musikkorps, Bergen Filharmoniske Orkester, Den

Nationale Scene, Carte Blanche, Vestlandske Kunstindustrimuseum, Den Kulturelle Skolesekken, Vestlandske Teatersenter, Bergen Dansesenter, Barnas Hus, Festspillene i Bergen, Hordaland Teater, Norsk kulturskoleråd (Barnas Festspilldag), Norges Musikkorps Forbund, Norges Skoleorkesterforbund, m.fl.

Alle disse har barn og unge som en målgruppe, og de har produksjonsmidler til oppsetninger for denne målgruppen.

Store produksjoner.

Kulturskolen har (alene eller sammen med andre) gjennomført flere større produksjoner de siste årene. Eksempler på dette er 25-års-jubileumsforestillingen i Grieghallen i desember 2003, ballettforestillingene "Askepott" og "Peter Pan" i samarbeid med Carte Blanche og "Nøtteknekkeren" i samarbeid med Bergen Filharmoniske Orkester og Grieghallen AS.

Det er svært ønskelig at kulturskolens elever av og til kan delta i slike oppsetninger, men samtidig krever slike produksjoner store ressurser.

Det er derfor et mål å få til flere slike samarbeidsprosjekter mellom profesjonelle kunst- og kulturinstitusjoner og kulturskolen. I slike samarbeidsprosjekter får kulturskolens elever erfaring i og muligheter til å utøve/formidle sine ferdigheter på større arenaer og innen profesjonelle rammer.

Slike samarbeidsprosjekter bør være basert på at kulturinstitusjonene (som alle har et ansvar for barn og unge) bidrar med produksjonskompetanse og produksjonsressurser, og kulturskolen bidrar med kompetente elever og (oftest) et stort publikum.

Denne type produksjoner bør kunne gjennomføres som produksjoner for barnehage/grunnskole, og få tilført ressurser fra "Den kulturelle skolesekken".

Nye fagtilbud.

Kulturskolen skal fortløpende vurdere fagtilbudet som skolen har. Det er ønskelig at kulturskolen er fleksibel og gjennom raske omstillinger kan skape nye tilbud (skrivekunst, arkitektur og filosofi?).

BEHOVET FOR LOKALER

Kulturskolens bruker stort sett grunnskolens lokaler i og etter ordinær skoletid. På mange skoler fungerer dette samarbeidet svært godt, på andre skoler mindre godt.

Grunnskolen må fortsatt ha ansvaret for å skaffe kulturskolen gode lokaler, andre løsninger vil bli svært kostbare. Med et større elevtall, vil flere skoler bli involvert, resultatet vil være at flere barn og unge vil få kulturskoletilbudet i sitt nærmiljø.

I 1999 flyttet kulturskolene inn i lokaler i Strømgaten, først med administrasjon og året etter, i 2000, med undervisningsrom for musikk og for visuelle kunstfag. Dette har vært svært positivt for alle med tilknytning til kulturskolen.

Fra høsten 2004 inngikk Bergen kommune og Grieghallen en avtale om bruk av undervisningsrom for talent-klassen i dans/ballett ("Trolldog"). Dette fungerer svært godt.

Kulturskolen mangler konsert-/forestillingsrom som også kan benyttes som øvingsrom for større ensembler. Det bør snarest settes i gang et planarbeid med sikte på å finne løsninger for å dekke disse behovene. I dag samarbeider en om "Tårnsalen" (med Bergen kunstmuseum) om konsertrom der, ellers prøver skolen å finne andre løsninger "ad hoc". Samarbeidet om "Tårnsalen" fungerer dårlig, da tilgjengelighet til salen er svært begrenset (åpningstider for utstillingene, krav til sikkerhet og andre hemsyn).

Skolen trenger en konsertsal med tilstøtende rom som lagerrom for instrumenter, noter, garderober, toaletter, m.m. Salen må ha god akustikk og ha plass til et publikum på ca 250 – 300.

Kulturskolen mangler også et undervisningsrom for teater ("black box") samt lagerrom, begge bør ligge i sentrum (lagerrom for kostymer og kulisser, sminkerom/garderober og annet utstyr (elektroniske hjelpemidler)).

Det er ledige rom i Strømgaten 19, 2. etasje, og her er rom for en slik "black box". Det bør være et mål at kulturskolen får ta disse lokalene i bruk snarest råd.

ADMINISTRASJON OG FAGLIG LEDELSE

Det er viktig at kulturskolen klarer å håndtere faglig ledelse og merkantile oppgaver på en tilfredsstillende måte. Begge deler er like viktige; uten gode faglige kvaliteter og uten gode merkantile funksjoner vil skolen miste anseelse og verdi for samfunnet. Kulturskolen hadde en høy tilfredshet på en brukerundersøkelse som vurderte ulike kommunale tjenester Bergen kommune for få år siden (2001).

Dette er verdier som skolen må ta vare på, og det er derfor viktig å ha en faglig og merkantil administrasjon som til en hver tid klarer å møte de ulike utfordringene på en god måte.

STORTINGETS FORANKRING

Kulturskolens lovforankring.

Stortinget vedtok i juni 1997 et tillegg i opplæringsloven:

«Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles».

(Jfr. fotnote på side 24.)

Kulturskolen som et ressurscenter.

Stortingsmelding 39/2002-2003, "Ej Blot til Lyst" ble behandlet i Stortinget 2. mars 2004:

"Utfordringen i det videre arbeidet er å lykkes med et godt samarbeid mellom grunnskolen, kulturskolen og øvrig kulturliv. Kommunen har som skoleeier for begge ovennevnte skoleslag mulighet til å utvikle musikk- og kulturskolene til å bli ressursentra for grunnskolene i kommunen, slik det har skjedd i noen kommuner. Kulturskolens rolle vil da endres fra i hovedsak å være et tilbud for "de få utvalgte" elevene til også å bli en kulturell drivkraft for alle grunnskolene i kommunen. Dette gi retning for musikk- og kulturskolens muligheter også som aktiv aktør i utvikling av Den kulturelle skolesekken lokalt." (St.m. 39, 6.1.1)

Kulturskolen og den kulturelle skolesekken - I.

Stortingsmelding 39/2002-2003, "Ej Blot til Lyst":

"Arbeidet med Den kulturelle skolesekken på lokalt plan skal gjennomføres i et samarbeid mellom grunnskolen, musikk- og kulturskolen og kulturlivet ellers. Dette krever at skoleeier ser ulike tilbud som del av en helhet og sørger for å integrere musikk- og kulturskolene i sine skolesekkprosjekter..... Musikk- og kulturskolen vil kunne ha en sentral rolle for grunnskolen både i kraft av sin kompetanse og som koordinator for ulike kunst- og kulturarbeidere... (St.m. 39, 6.1.3)

Den kulturelle skolesekken.

Kulturskolen ønsker å ta de utfordringene som Stortinget legger opp til, både for grunnskole, kulturliv og for ”Den kulturelle skolesekken”. Samarbeidet med grunnskole og kulturliv skal styrkes, og i tillegg bør kulturskolens lærer- og kunstnerkompetanse utnyttes bedre ved at kulturskolen spiller en aktiv rolle for den kulturelle skolesekken i Bergen.

Bergen bystyre behandlet rapport og handlingsplan for ”Den kulturelle skolesekken” i Bergen 30. mai i år.

Bystyret vedtok da bl.a. at
bystyret ønsker økt forankring i læreplanene og en mer aktiv bruk av kulturskolen.

Kulturskolen ønsker å ta de utfordringene, men for å kunne yte gode resultater, er det viktig med en stor grad av forutsigbarhet og dessuten tid til planlegging.

Kulturskolen bør kunne disponere faste rammer fra DKS for å lage gode produksjoner med utgangspunkt i eget personale og (som regel) i samarbeid med profesjonelle kunststitusjoner. Årlig overføring til slike formål bør økes fra 250.000 kr det første året og til 500.000 kr pr år i 2012.

Det bør i tillegg vurderes om sekretariatet for DKS kan legges til kulturskolen sammen med ansvaret for kommunens festspillengasjement for barn og unge. I dag er denne funksjonen delvis knyttet til byrådsavdeling for oppvekst og delvis til byrådsavdeling for finans, kultur og næring. Ved å flytte ansvaret over til kulturskolen, vil dette oppfylle både lokale og nasjonale mål om å bruke kulturskolen som et ressurscenter for grunnskole og kulturliv.

(Jfr. St.m. 39, 6.1.3.: Dette krever at skoleeier ser ulike tilbud som del av en helhet og sørger for å integrere musikk- og kulturskolene i sine skolesekkprosjekter..... Musikk- og kulturskolen vil kunne ha en sentral rolle for grunnskolen både i kraft av sin kompetanse og som koordinator for ulike kunst- og kulturarbeidere...)

STYRINGSSTRUKTUR

Kulturskolens samarbeidsutvalg

Kulturskolen har de siste årene hatt et samarbeidsutvalg som er sammensatt av i alt 12 medlemmer: To politisk valgte representanter, to fra ansatte, to fra foresatte, to elevrepresentanter, to fra bydelsadministrasjonene (nå en

fra BOPP og en fra kulturkontorene) og to fra kulturlivet. Dette er et stort organ, og det har ofte vært et stort forfall til møtene.

Vi foreslår derfor å redusere utvalget til sju representanter etter følgende modell: To politisk valgte representanter (som før), en fra hver av de andre partene (ansatte, foresatte, elever, kulturkontor og kulturlivet).

Vi vil ikke foreslå nye endringer i styringsstrukturen ellers.

KONSEKVENSER AV DEN NYE MODELLEN

Nye undervisningsplaner.

Rammeplan for de norske kulturskolene skal gjelde også i Bergen kommune, men den modellen vi skisserer kan lett tilpasses den nasjonale rammeplanen. Det må imidlertid utarbeides undervisningsopplegg og undervisningsplaner ut fra måten vi organiserer virksomheten på. Særlig gjelder det for det første skoleåret (opplæring i grunnskolen) og generelle opplegg for kortkursene.

Det er derfor viktig at vi bl.a. fokuserer på planarbeid; årsplaner, individuelle planer, prosjektplaner, m.m.

Nye lærerbehov.

En slik modell som vi her har beskrevet, vil føre til en mer spesialisering i lærerpersonalet. Vi vil ha bruk for pedagoger med ulike kvaliteter; ”grunnpedagogen”, ”storgruppelærere” og ”fordypnings-lærere”. Mange lærere vil også kunne fungere fint i alle undervisningsformene. Lærerne må få en god oppfølging slik at kvaliteten i alle ledd er tilfredsstillende.

Omstilling for personalet.

Det vil bli mange utfordringer for personalet som skal gjennomføre nye tiltak og omsette de i pedagogisk praksis. Det er derfor viktig at kulturskolen kan gi gode etterutdanningstilbud, gi god faglig støtte i det daglige arbeidet og gjennom aktivt rekrutteringsarbeid ansette nye pedagoger som fyller disse kravene.

Samarbeid med utdanningsinstitusjoner.

Kulturskolen har hatt samarbeid med flere utdanningsinstitusjoner (F. eks. Griegakademiet), men bør etablere et bredere samarbeid også med andre relevante utdanningsinstitusjoner for best mulig å møte de utfordringene som skolens personale må finne løsninger

på. Norsk kulturskoleråd disponerer en statlige utviklingsmidler som bl.a. skal delfinansiere slike utviklingsprosjekter.

ELEVPLASSER

I den foreslåtte modellen vil tallet på elevplasser bli økt vesentlig i forhold til dagens modell. Ved optimale forhold vil kulturskolen ha ca 11.600 elevplasser fordelt slik:

3.000 i grunnskole (gratis/obligatorisk),
 2.700 i musikk i andre, tredje og fjerde klasse,
 1.500 i musikk i femte, sjette, og på ungdomstrinnet,
 1.500 i storgruppene for dans, teater og visuelle kunsthøgskolefag,
 2.200 i storgruppene for kor, korps og orkestre,
 400 i talent-opplæring og
 400 på kortkurs.

Det er viktig her å minne om forskjellen på elevtall og elevplasser. Antall elevplasser vil alltid være høyere enn tallet på elever, for det er mulig for en elev å delta på ulike aktiviteter, og således oppta en elevplass på hver aktivitet. Det samme gjelder når nye søkere registreres.

ØKONOMI

Utfordringen – ”kulturskole for alle!”

Det er storgruppene som skal sørge for gruppesnittet går opp og at elevtallet øker. Den kommunale andelen i budsjettet må i løpet av perioden økes med **21 mill kr** for å klare å gjennomføre et åpent opptak (ingen på venteliste). Opptrapping av skolen vil fordeles på flere år fra skoleåret 2007/08. I tillegg til finansiering av lærerlønnkostnader, ligger det da også styrking av nødvendige administrative tiltak.

Dersom en skal nå målet om minst 9.000 elevplasser innen 2012, vil det trenge en årlig økning på 3,5 mill kr .

For skoleåret 2006/07 bør kulturskolen ha i gang forsøk på førstetrinn i et antall grunnskoler i Bergen (inn til 20 ”førsteklasser”). Dette må finansieres med friske midler, og det kan være aktuelt å søke om statlige midler til deler av dette.

Det er ønskelig at kulturskolesatsningen i Bergen kommer opp på høyde med satsningen i andre storbyer, f. eksempel Trondheim. KOSTRA-tall fra 2004 viser at Trondheim

satser 40 kr mer pr innbygger på sin kulturskole enn det Bergen gjorde samme år. En økning på 40 kroner pr innbygger, vil tilsvare en netto økning i kulturskolens budsjett på 9,6 mill kr.

Skolepengene.

Skolepengene er beregnet etter dagens sats, 2.350 kr pr elevplass pr år. Dette må inkludere skolens utgifter til materiellkostnader, friplassordning, m.m. For ikke å beregne for høye skolepengeinntekter, beregnes i det følgende en inntekt på 2.300 kr/elevplass. Kortkurs vil ha egne deltakeravgifter.

Brukerbetalinger fra amatørkulturlivet.

Amatørkulturlivet har gjennom lang tid kunnet kjøpe tjenester til opplæring og dirigent/instruktør gjennom kulturskolen. Til barn og unge (skolekor/-korps/-orkestre) har kulturskolen solgt tjenester til sterkt subsidierte priser; p.t. koster en årstime 9.600 kr (en time undervisning pr uke i 38 uker).

Det er viktig at slike tjenester til lag for barn/unge fortsatt kan selges til lav pris, og vi foreslår kun en årlig prisjustering for disse tjenestene.

Ressurser grunnskolens første trinn.

Ressurser (120 klasser):	45 minutter pr klasse
Gruppesnitt:	25 (pr klasse)
Totalt elevtall:	3.000, 120 klasser
Årsverk:	5

Ressurser andre, tredje og fjerde trinn.

Ressurser:	15 min/elev
Gruppesnitt:	4 elever/time
Totalt elevtall:	2.700, 675 grupper
Årsverk:	35

Ressurser femte, sjette, syvende trinn m.m.

Ressurser:	25 min/elev
Gruppesnitt:	2,4 elev/time
Totalt elevtall:	1.500, 750 grupper
Årsverk:	32

Ressurser storgrupper – visuelle kunstoffag, teater, dans.

Ressurser:	90 minutter pr uke i snitt
Gruppesnitt:	15 elever; 10 elever pr t
Totalt elev-tall:	1.500 elever, 125 grupper
Årsverk:	10

Ressurser storgrupper – kor, korps, orkestre.

Ressurser:	180 minutter pr uke i snitt
Gruppesnitt:	20 elever; 6,6 elever pr t
Totalt elev-tall:	2.200 elever, 110 grupper
Årsverk:	17

Ressurser til talentgruppene:

Ressurser:	40 minutter/elev
Gruppesnitt:	1,33 elever pr time
Totalt elevtall:	400, 332 grupper
Årsverk:	11,3 årsverk

Ressurser til kortkursene:

Ressurser:	90 minutter pr/uke/kurs
Gruppesnitt:	15 elever, 10 elever pr t
Elevtall:	400
Årsverk:	2

Brutto kostnader.

Lønnskostnader:

Første klasse grunnskole,
5 årsverk à 500.000 2.5 mill kr

Andre, tredje og fjerde kl.
35 årsverk à 500.000 17.5 mill kr

Fra og med femte klasse
32 årsverk à 500.000 16.0 mill kr

Storgruppeundervisning visuelle kunstoffag, teater og dans
10 årsverk à 500.000 5.0 mill kr

Storgruppeundervisning kor, korps, orkestre
17 årsverk à 500.000 8.5 mill kr

Talentgruppeundervisning
11,3 årsverk à 500.000 5.7 mill kr

Kortkurs
2 årsverk à 500.000 1.0 mill kr

Driftskostnader/husleie: 12.0 mill kr

Administrasjon (fagstab og
merkantilstab, i dag 11 årsverk)
15 årsverk à 500.000: 7.5 mill kr

Ekstraordinær etterutdanning 1.3 mill kr

Sum brutto kostnader: 77.0 mill kr
 - skolepenger 9000 à 2300 18.7 mill kr

Netto kommunal andel: 53.5 mill kr

Med en satsning på 53,5 mill kr vil dette utgjøre ca 214 kr pr innbygger.

FINANSIERING AV NORSKE KULTURSKOLER

Det er kommunen som eier av kulturskolen som bestemmer omfanget og finansierer driften av norske kulturskoler. Fram til 2003 finansierte staten øremerket statsstøtte til kulturskoledrift, men slik støtte ligger nå i rammeoverføringene fra staten.

Skolepenger/brukerbetalinger representerer fortsatt en vesentlig del, ca 25 % av kostnaden. Kommunen er (ihht. opplæringsloven) pålagt å ha et kulturskoletilbud.

Kostratall for norske kulturskoler.

Ved å gå inn på "kostra.no" kan en lese av hvilke netto kostnader som er knyttet til en elevplass i gjennomsnitt. (Dette er statistikk basert på ulike organiseringsmodeller i de ulike kommunene, og det varierer sterkt hvor mye av kostnadene som ligger inne i kulturskolens budsjett.)

Litt statistikk fra 2003.

<i>Kommune</i>	<i>Pr innb.</i>	<i>Pr registrert elev</i>
Oslo	42	18.165
Bergen	107	12.308
Kristiansand	123	10.797
Trondheim	127	10.368
Stavanger	128	11.549
Tromsø	130	4.955 *)
Bærum	150	15.166
Hele landet	144	8.789

KOSTRA-tall fra 2004.

<i>Kommune</i>	<i>Pr innb.</i>	<i>Pr registrert elev</i>
Oslo	41	14210
Bergen	123	13273
Kristiansand	134	11769
Trondheim	163	11172
Stavanger	149	12251
Tromsø	198	5819 *)
Bærum	179	17377

(Kostnaden i Bergen pr *elevplass* er i 2005 beregnet til 9.243 kr (bruttobudsjett på 41.594.900 delt på 4.500 elevplasser)).

*) Tromsø: Tromsø har andre måter å registrere aktiviteter på enn de andre storbyene. Kommunen definerer alle aktiviteter som kommunen driver som kulturskole, også aktiviteter som *ikke* blir organisert gjennom kulturskolen. Det er også en lavere arbeidsgiveravgift i Troms som gir et betydelig utslag i kostnadene.

Kostnader i den foreslåtte modellen.

Med et brutto budsjett på 77 mill kr og med 10.000 elevplasser, vil dette koste (brutto) 7.700 kr pr elevplass, med 9.000 elevplasser vil prisen bli 8.555 kr.

KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

1. Bergen kulturskole skal gjennom økt satsning gi rom for åpent elevopptak (minst 9.000 elevplasser) innen 2012.
2. Kulturskolen skal gi et bredt tilbud med langsiktig opplæring, kortkurstilbud og talenttilbud.
3. Bergen kulturskole skal utvikle talentutviklingstilbud innen teater og visuelle kunstfag innen 2012.
4. Skolepengene i kulturskolen skal ikke overstige dagens sats på 2.350 kr pr år pr elevplass.
5. På grunnskolens første trinn i Bergen skal det tilbys "gratis" kulturskole i grunnskoletiden (kultur storfag).
6. Kulturskolen skal tilby samarbeidsprosjekter med grunnskolen og andre kultur- og kunstinstitusjoner.
7. Bergen kommune starter arbeid med å sikre gode lokaler for virksomheten (bl.a. prøvesal/konserteral pluss teatersal i sentrum).
8. Sekretariatet for Den Kulturelle Skolesekken og kommunens festspill-kontakt for barn og unge blir flyttet til kulturskolen.
9. Kulturskolen styrkes i "Den kulturelle skolesekken" ved at kulturskolen får tilført årlige bevilgninger til ulike prosjekter (i samarbeid med grunnskolen).

10. Kulturskolens samarbeidsutvalg reduseres fra tolv til syv representanter, men elevene skal fortsatt ha to representanter.

Illustrasjon

10.k1					10.k1	
9.k1					9.k1	
8.k1	Talent- utv. musikk	Diff. musikk- opplær.	Storfag musikk	storfag • dans • teater • visuelle kunstfag	Talent- utv. • dans • teater • visuelle kunstfag	8.k1
7.k1					7.k1	
6.k1					6.k1	
5.k1					5.k1	
	Musikk – 3 veier videre		Dans · teater · vis. kunstf. 2 veier videre			
4.k1	Grunnopplæring musikk		Storfag • dans • teater • visuelle kunstfag			4.k1
3.k1						3.k1
2.k1						2.k1
1.k1	kulturskole for alle					1.k1

FOTNOTE

Fra Bergen kommunes brukeundersøkelse nov/des 2001:

2.2.5 MUSIKKSKOLEN

Helhetlig tilfredshet

Musikkskolen er en tjeneste som kommer godt ut i undersøkelsen, den får 6. beste score av de 41 tjenestene som er vurdert. 89 % av brukerne er fornøyde, mens 11 % er misfornøyde (score 76). Hele 65 % av brukerne er meget eller svært fornøyde.

Brukertilfredshet vs. image

Også denne tjenesten får en mye bedre brukertilfredshet enn image-score. Brukerne av musikkskolen er klart mer fornøyde enn de som vurderer den ut fra sitt inntrykk. Forskjellen er på hele 18 poeng.

Bergen sammenlignet med andre

Brukerne av musikkskolen i Bergen er mer fornøyde enn både snittet av befolkningen i Hordaland og sammenlignet med landsgjennomsnittet. Forskjellen er på henholdsvis 4 og 2 poeng. Gjennomsnittet av kommuner med over 90.000 innbyggere oppnår tilsvarende score som Bergen (75 poeng).

Fotnote vedrørende lovforankringen:

3.1.2 Lovregler om musikk- og kulturskoler

I 1997 ble kommunene, gjennom grunnskoleloven, pålagt å ha et offentlig musikk- og kulturskoletilbud i kommunen. Lovteksten (§ 42 c i grunnskoleloven og senere § 13-6 i opplæringsloven) sier at:

«Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles»

For å få innarbeidet en paragraf om musikk- og kulturskoler i lov om grunnskolen, kom det i en periode, fra ulikt hold, innspill både til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Stortinget. Ved behandling av Ot. prp. nr. 38 (96-97) *Om lov om endringer i lov 13. juni 1969 nr. 24 om grunnskolen m.m.*, jf. Innst. O. nr. 95 (96-97), foreslo flertallet i komiteen å forankre musikk- og

kulturskolene i en lovtekst som skulle tas inn i grunnskoleloven. Da lovparagrafen ble vedtatt i Stortinget hadde den minimalt med forarbeider. Det førte til at lovens intensjon var lite utdypet, og lovteksten hadde ikke vært med i høringsrunder før endring av grunnskoleloven.

Eventyret om Asdur, Aktvald, Scenario og Steprun:

Det var en gang... Slik begynner også dette eventyret. Eventyret om Asdur, Scenario, Aktvald og Steprun som alle bodde i en stor by langt og lengre enn langt mot vest, i det landet der det regner så mye at husene fylles av vann hver høst. De gikk ikke på samme skole, så de kjente ikke hverandre; ikke før de senere skulle møte hverandre på en måte de slett ikke hadde planlagt!

Men la oss begynne med begynnelsen: Asdur het en gutt. Han likte å spille på alle ting han kom i kontakt med. Han spilte på panneløkk, på kjelene inne på kjøkkenet, på trommer han klarte å lage, nær sagt på alt han kunne få lyd i! En gang for lenge siden (jeg tror det var i høst) hadde han sett et keyboard inne hos en nabo, og tror du ikke han også fikk spilt litt på det også! Asdur gikk på Holen skole og var seks år, snart sju.

Scenario var en jente. Hun gikk i første klasse på Eidsvåg skole og likte spesielt godt å kle seg ut og spille teater og leke at hun var andre mennesker! Av og til kunne hun like å være heks, en annen gang var hun prinsesse, eller kanskje en diger Bamse Brakar som bare gikk rundt i skogen og spiste blåbær.

Aktvald var en gutt som hadde et spesielt godt blikk og et enda bedre lag med blyant, fargestift eller pensel. Han kunne trylle fram de lekreste figurer og legge på de yndigste fargespill. Aktvald gikk på Ådnemarka skole, noe han var stolt over! Han hadde til og med gitt læreren sin en flott tegning av hele skolen.

Steprun var den i klassen som var lettest på foten. Når hun gikk eller småløp, gjorde hun det så lett at det ikke var mulig å se om hun var nedi bakken eller ikke. Hun likte spesielt godt å danse til musikk, lage dansen etter hvert og la musikken bestemme hva hun skulle gjøre! Steprun gikk i første klasse på Ulsetskogen skole.

Alle fire, Asdur, Scenario, Aktvald og Steprun, gikk i første klasse og alle hadde derfor en time i uken som de voksne kalte for kulturskoletimen. Tidlig om høsten hadde

de jobbet med musikk, og ikke bare Asdur, men alle fire fikk tromme og musisere langt mer enn ellers. Akkurat nå og fram til jul har klassen besøk av en danser, Steprun er omtrent ikke til å holde i ro. Klassene lager selv sine danser, og de er så ivrige at de fortsetter ute i skolegården i midttimen. Etter nyttår skal de først ha besøk av en ekte skuespiller, og før sommeren kommer, skal de ha laget klassens utstilling med egne bilder. For i den perioden skal de ha en billedkunstner i klassen.

I andre klasse, hvordan ville dette bli i andre klasse? Jo nå skal du bare høre:

I andre klasse kunne elevene velge seg en aktivitet som gikk over hele året. Og hva tror du disse fire elevene velger? Jo, Scenario gleder seg til hver eneste uke, hun får utfolde seg sammen med mange andre som hun er blitt kjent med og jobber teater. Jobber og jobber og jobber!

Aktvald har fått eget staffelli hjemme som han jobber på hver eneste dag, og ellers deltar han på visuelle kunsthøgskolen i kulturskolen.

Steprun har meldt seg inn på dans og har alt fått greie på at hun er tatt ut til den årlige store forestillingen "Nøtteknekkeren" i Grieghallen. Hun skal danse mus, og er meget stolt over det!

Asdur har fått enda bedre tak på slaginstrumentene etter at han begynte i slagverk-klassen på kulturskolen. Han har også lyst til å begynne i skolekorps, for de har jo slike instrumenter der også. Og så vil han gjerne synge i skolekoret, noe pappa synes er flott, for han har vært med i Mannskoret "Fremad" i mange år allerede! "Det er viktig at vi synger", sier far!

Og hvordan har det gått senere da? Jo, nå skal du høre:

Steprun fortsatte med dans, og da hun var elleve, kom læreren en dag og spente om hun ville søke om plass i kulturskolens talentklasse for dans. Og det ville hun! Der får hun daglig trening og har alt utviklet seg til å bli en svært dyktig danser. Hun liker klassisk best, men er også med i klassen for moderne dans.

Scenario har sluttet i kulturskolen, det ble for travelt for henne, men hun er med i en teatergruppe i Åsane Ungdomslag. Det er kjempekult! Til jul skal de vise "Reisen til julestjernen", og på fredag blir det klart hvem som skal spille Sonja. Scenario kjenner på seg at hun har

veldig lyst, men hun har bestemt seg for at hun ikke skal bli så veldig skuffet om hun ikke får rollen. Det er jo andre roller og som er spennende!

Aktvald har fått plass i kulturskolens talentklasse i visuelle kunstfag. Han har bestemt seg for å bli kunstner, han vil i alle fall gjøre alt han kan for å bli billedkunstner, noe annet kan han i grunnen ikke tenke seg. Han har gode lærere, og han har prøvd seg på mange teknikker, men det er særlig maling med akryl han liker best.

Og Asdur, slagverkeren vår, hvordan har det gått med han? Jo, han har utviklet som en fin slagverker, spilte lenge i korpset og fikk blant annet prøve seg på pauker! Var det festmusikk, var det også pauker – og Asdur kjente den tydelige pulsen han hadde inne i seg, og klarte å få paukene til å synge i takt med hele korpset. Og det gav han et ekstra kick!

Men så dag etter at han så vidt var fylt femten år, kjente han at stemmen hans var klar til å lystre like presist som paukene. Han ble mer og mer interessert, klarte å få plass på ”lørdagsskolen” i kulturskolen, og stod på med solosang, kammersang og kor! Og akkurat i dag debutterer Asdur som Tamino i ”Tryllefløyten” i det flotte nye operahuset til Vest Norges Opera – og i dag vil han få god bruk for alt han har lært siden han startet hjemme på kjøkkenet!

Men sa ikke du at disse fire skulle møtes på en måte som ingen hadde planlagt? Jo, jeg gjorde visst det, men hvordan det gikk, kan du få lese en annen gang.

Fra St. mld. 39: ”Ej Blot til Lyst” (2002/03):

3 Musikk- og kulturskolene

Den kommunale musikk- og kulturskolen, tidligere musikkskolen, har en vel 30-årig historie i Norge. Opprettelsen av kommunale musikkskoler har utgangspunkt i den lokale musikkinteressen og kommunalt engasjement. Musikkskolenes formål var å gi et undervisningstilbud i musikk til alle barn og unge, uavhengig av bosted og økonomi, som et frivillig tilbud utenom den obligatoriske skolen. Musikk- og kulturskolene er lovfestet som et kommunalt ansvar. Det er opp til den enkelte kommunen å velge omfang og innhold i musikk- og kulturskolen. Dette har ført til at det er blitt utviklet gode tilbud i ulike deler av landet. Ulike lokale tradisjoner har satt sitt preg på innholdet og profilen til skolene.

Utviklingen av musikk- og kulturskolene gjennom 30 år

Det er i perioden siden 1970 laget flere utredninger om musikkskoler. Innstillingen «Musikkskolene. En dynamo i det lokale skole- og kulturmiljøet», (Dugstadutvalget 1989), har beskrevet flere av disse. Her uttrykkes målet for de kommunale musikkskolene slik:

«I samarbeid med skoleverket og musikklivet skal den kommunale musikkskolen medvirke til å skape musikkundervisningstilbud der både bredde og kvalitet ivaretas. Dette kan oppnås ved blant annet å støtte musikkundervisning i andre skoler/institusjoner som ønsker et samarbeid med musikkskolen ved at den bygges opp som et musikkpedagogisk servicesenter i kommunen.»

I Innst. S. nr. 234 (1992-93), jf St. meld. 40 (1992-93) ...*vi smaa, en Alen lange*, sluttet Stortinget seg blant annet til departementets forslag om at det i hver kommune burde foreligge en samordnet plan for opplæringen. Planen skulle ta særlig hensyn til funksjonshemmede. I samme innstilling støtter et flertall en målsetting om at musikkskoleelevene skulle utgjøre minst 30 prosent av alle grunnskoleelever. Samme målsetting kommer frem i Innst.O nr. 36 (1993-94), jf. Ot.prp.nr.21 (1993-1994) *Om lov om endringer i lov av 13. juni 1969 nr. 24 om grunnskolen*.

I Budsjettinst. S. nr 12 (2002-2003) peker en enstemmig komite på at målsettingen som Stortinget har satt på 30 prosent langt fra er nådd.

I løpet av 1990-årene ble innholdet i skoleslaget utvidet med andre kulturelle uttrykk som dans, drama/teater, billedkunst, litteratur, kulturminnevern og husflidsteknikker. De tidligere utdanningskontorene har bidratt til at det på regionalt og lokalt nivå er blitt lagt til rette for samarbeid mellom kultursektoren og skolesektoren om blant annet videreutvikling av kommunale musikk- og kulturskoler. De har også hatt ansvaret for å veilede kommunene i sin region om alle spørsmål knyttet til etablering og drift av kommunale musikk- og kulturskoler. Departementet la fra 1997 enkelte oppgaver vedrørende kommunale musikk- og kulturskoler til tidligere Statens utdanningskontor i Sør-Trøndelag, jf. rundskriv F-31-97. Utdanningskontoret skulle blant annet bidra til å utvikle tilskuddsordningene og tilskuddsrutinene for å bidra til god måloppnåelse. Kontoret ble også tillagt ansvar for å utarbeide landsdekkende statistikker og rapporter og administrere ordningen med utviklingsmidler. I behandlingen av statsbudsjettet for 2003 ba komiteen om at utviklingsmidlene fra og med budsjettåret 2003 skulle overføres direkte til Norsk Kulturskoleråd.

Etter hvert som kommunene utvidet tilbudet innen skoleslaget, ble navnet endret til musikk- og kulturskoler. Noen kommuner benevner i dag skolene som kulturskoler. Mange kommuner har god erfaring med musikk- og kulturskolen som et kulturelt sentrum i nærmiljøet.

Med kunstsikler menes offentlige eller private virksomheter som underviser barn og unge i de visuelle kunstfagene i fritiden eller i samarbeid med grunnskolen. De første skolene ble etablert i 1989. Tilbudet omfatter barn i førskolealder, elever i grunn- og videregående skole samt voksne.

Etter lovfestingen av musikk- og kulturskoler i juni 1997 har utviklingen gått i retning av sammenslåing av kunstsikler og musikkskoler.

Det er grunn til å anta at utviklingen av musikk- og kulturskolene er en av hovedårsakene til at Norge har god rekruttering til kulturlivet, særlig til ulike orkestre og musikkgrupper. En rekke store talenter som de senere år har gjort seg bemerket nasjonalt og internasjonalt, har vært elever ved de kommunale musikk- og kulturskolene.

Undervisningspersonalet i musikk- og kulturskolene er lærere med både formell og reell kompetanse. Det kan være lærere med formell høyskole- eller universitetsutdanning og det kan være lokale kunstnere og kulturbærere, kunsthåndverkere, personer med husflidsbakgrunn og andre. Mangelen på lærerkrefter er

imidlertid stor. St.meld. nr. 18 (2001-2002) *Kvalitetsreformen Om høyere kunstutdanning* peker på at utdanningen av faglærere er styrket på ulike måter. Dette er gjort i første rekke for å avhjelpe situasjonen i den obligatoriske skolen, men vil i tillegg kunne bedre situasjonen også for musikk- og kulturskolene. Mange kommuner har bygd opp sine musikk- og kulturskoler til å bli kulturpedagogiske ressursentra i kommunene. Dette innebærer at de har bygd opp en kompetanse slik at musikk- og kulturskolen kan bistå andre aktører som grunnskole, videregående opplæring, andre offentlige institusjoner og kulturlivet ellers i deres arbeid med å realisere sine mål. Dette har disse kommunene sett som god ressursutnyttning. De får på denne måten bygd opp ulike typer spisskompetanse i et miljø som i samarbeid kan benyttes av alle. Alternativet vil være å spre spisskompetanser på ulike enheter i kommunen, hvilket vil gjøre den vanskeligere tilgjengelig for fellesskapet. Musikk- og kulturskolen har en organisering som gir stort rom for fleksibilitet. Dette medfører blant annet at den kan knytte til seg lokale kunstnere og kulturbærere på en enklere måte enn det grunnskolen ser muligheter for, selv om læreplanverket også på dette feltet gir gode muligheter for grunnskolen. Slik kan musikk- og kulturskolen knytte til seg det beste både når det gjelder formal- og realkompetanse.

Alle kommunene har nå et kulturskoletilbud, alene eller i samarbeid med andre kommuner. Det er stor variasjon i deltakelsen i musikk- og kulturskolen fra kommune til kommune. Dekningen varierer fra 1,2 prosent i Oslo til 96,9 prosent i Ulvik kommune. 75 kommuner har over 30 prosent deltakelse. Siste sammenfatning av data om kommunale musikk- og kulturskoler er fra våren 2002. Dataene er hentet fra kommunenes søknader om statsstøtte og fra grunnskolestatistikken (GSI) og sammenfattet av Statens utdanningskontor i Sør-Trøndelag i Tilstandsrapport om kommunale musikk- og kulturskoler skoleåret 2001-2002. Disse dataene viser at i overkant av 93 000 barn og unge benyttet musikk- og kulturskoletilbudet i 2002. Av disse var omlag 76 000 i grunnskolealder. I overkant av 7600 barn var under grunnskolealder, og omlag 9500 var over. Det vil si at 13,1 prosent av grunnskoleelevene i landet benyttet dette tilbudet. Det totale elevtallet representerte omlag 97 000 elevplasser som betyr at ca 4 000 elever benyttet flere enn ett tilbud.

Tabell 3.1: Grunnskoleelever ved musikk- og kulturskolene

	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01	01/02
Antall	59 094	61 454	56 394	59 331	65 862	70 640	70 629	76 220
Deltakelse	12.6 %	12.9 %	11.6 %	10.6 %	11.5 %	12.4 %	12.0 %	13,1 %

Kilde: Statens utdanningskontor i Sør-Trøndelag, NMOK

3.1.1 Rapporten Kulturskolen - kunststykket i kommunenes satsing for et rikere lokalmiljø - «Eikemorapporten»

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet oppnevnte i 1998 en arbeidsgruppe for å oppsummere erfaringer fra forsøk med musikkskoler og forsøk med kunstskoler og andre kulturelle aktiviteter. Arbeidsgruppen la i sin rapport frem forslag for videreutvikling av musikk- og kulturskoler knyttet til omfang, innhold, organisering og tilgjengelighet, samarbeid inne den enkelte kommune, interkommunalt samarbeid, nasjonale tilbud, ledelse og personalbehov. Arbeidsgruppen fremmet også forslag til økonomisk tilrettelegging.

Arbeidsgruppen pekte på at kommunen selv vedtar omfanget av musikk- og kulturskoletilbudet, men anbefalte at tilbudet i prinsippet ble gjort gjeldende for alle barn og unge i kommunen slik at antall elever i skoleslaget tilsvarte minst 30 prosent av grunnskoleelevene i kommunen.

Når det gjelder omfanget og innholdet i musikk- og kulturskolene, mente utvalget at det burde finnes flere ulike tilbud innenfor musikk og innenfor andre kulturelle uttrykk. Tilbudene burde gjenspeile det lokale kulturlivet. I hvert fylke burde det organiseres tilbud for viderekomne elever. Rapporten pekte på at det burde utarbeides en rammeplan for musikk- og kulturskoler.

Arbeidsgruppen ga anbefalinger om tilstrekkelig ledelse ved hver musikk- og kulturskole. Videre pekte den på behovet for undervisningspersonale med både real- og formalkompetanse. Det ble foreslått å sette i gang tilpasset pedagogisk utdanningstilbud på høyere nivå for alle kulturfagene og øke kapasiteten på eksisterende tilbud.

I rapporten ble det foreslått at opplæringen skulle legges nærmest der elevene bodde, særlig for de yngste elevene. Det ble også foreslått at musikk- og kulturskolen burde ha et eget sted med tilpassede lokaler for ulike undervisningstilbud, for skolens administrasjon og for lærerpersonalet.

Arbeidsgruppen tok opp praktiske spørsmål vedrørende lokalt, interkommunalt og nasjonalt samarbeid. Den foreslo at utviklingsavdelingen ved Norsk Kulturskoleråd skulle få status som et nasjonalt kompetansesenter med veiledningsoppgaver overfor kommunene.

De økonomiske konsekvensene ble viet stor oppmerksomhet. Arbeidsgruppen foreslo at statstilskuddet skulle videreføres som et øremerket tilskudd og utgiftene dekkes ved skolepenger, statstilskudd og kommunal andel etter følgende prosentvise fordeling: 10 prosent, 45 prosent og 45 prosent, samt med en

forenkling av reglene for tildeling. Det var ønsket at elevenes egenbetaling skulle ha en øvre grense. Departementet sendte utredningen til høring. Høringsuttalelsene støttet i hovedsak opp om utredningen. Rapporten inneholdt en rekke forslag til hjelp for kommunene i deres arbeid med å videreutvikle kvalitativt gode musikk- og kulturskoletilbud. Utredningen er tidligere sendt ut til kommunene som informasjon og inspirasjon og har hatt en viktig veiledende funksjon.

3.1.2 Lovregler om musikk- og kulturskoler

I 1997 ble kommunene, gjennom grunnskoleloven, pålagt å ha et offentlig musikk- og kulturskoletilbud i kommunen. Lovteksten (§ 42 c i grunnskoleloven og senere § 13-6 i opplæringsloven) sier at:

«Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbud til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles»

For å få innarbeidet en paragraf om musikk- og kulturskoler i lov om grunnskolen, kom det i en periode, fra ulikt hold, innspill både til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet og Stortinget. Ved behandling av Ot. prp. nr. 38 (96-97) *Om lov om endringar i lov 13. juni 1969 nr. 24 om grunnskolen m.m.*, jf. Innst. O. nr. 95 (96-97), foreslo flertallet i komiteen å forankre musikk- og kulturskolene i en lovtekst som skulle tas inn i grunnskoleloven. Da lovparagrafen ble vedtatt i Stortinget hadde den minimalt med forarbeider. Det førte til at lovens intensjon var lite utdypet, og lovteksten hadde ikke vært med i høringsrunder før endring av grunnskoleloven.

Gjeldende rett på området

Musikk- og kulturskoletilbud etter opplæringsloven § 13-6 er verken grunnskoleopplæring eller videregående opplæring. Aktivitetene er som hovedregel ikke omfattet av bestemmelsene om grunnskoleopplæring eller videregående opplæring i opplæringsloven. I tillegg til § 13-6 er det to bestemmelser i opplæringsloven som gjelder for musikk- og kulturtilbudet. Det er § 14-1 om tilsyn og § 15-1 som informerer om forvaltningsloven. Ellers gjelder ikke opplæringslovens regler for musikk- og kulturskoletilbudet. Dette betyr blant annet at lærere som underviser i slike skoler, ikke er omfattet av kompetansekravet i § 10-1 med forskrifter, og at rektorkravet i § 9-1 heller ikke gjelder. Loven krever at kommunen skal ha et tilbud som både er musikktilbud og kulturtilbud. Loven fastsetter ikke krav til omfang av kommunens musikk- og kulturtilbud.

Praktisering av regelen

Med tanke på kommunal selvvråderett er lovteksten åpen når det gjelder omfang og innhold. Dette har blant annet naturlig ført til store forskjeller i tilbudets omfang fra kommune til kommune og fra distrikt til distrikt. Musikk- og kulturskolene baserer seg, i tillegg til det nasjonale, på lokal tradisjon og kultur. I dette kan det ligge store variasjoner fra distrikt til distrikt og fra landsdel til landsdel. Det har vært viktig å sikre denne lokale handlefriheten og tilpasningen.

3.1.3 Norsk Kulturskoleråd

Norsk Musikkskoleråd ble etablert i 1973. Som en naturlig del av utviklingen forandret organisasjonen navn i 1997 fra Norsk Musikkskoleråd til Norsk Musikk- og Kulturskoleråd. Norsk Kunstskoleråd ble del av organisasjonen i 2000 og navnet ble da endret til Norsk Kulturskoleråd. Organisasjonen har et nært samarbeid med de sentrale myndigheter. Norsk Kulturskoleråd er en interesseorganisasjon som på vegne av kommunene arbeider for musikk- og kulturskolenes rammevilkår. Alle kommuner med kommunale musikk- og kulturskoler har rett til medlemskap i Norsk Kulturskoleråd, og 410 av landets kommuner med musikk- og kulturskoler er medlemmer.

En av organisasjonens hovedoppgaver er å arbeide for utvikling av kvaliteten i skoleslaget. For å løse disse oppgavene har rådet opprettet en utviklingsavdeling som i det siste tiåret blant annet har gjennomført et landsomfattende utviklingsprogram, «Positivt skolemiljø». Dette utviklingsprogrammet har involvert en rekke kommuner, grunnskoler og kulturskoler i alle fylker i landet. Programmet har lagt et grunnlag i kommuner og fylker som de kan bygge videre på når det gjelder den kulturelle skolesekken, som omtales i eget kapittel. Utviklingsavdelingen har også gjennomført prosjekter som for eksempel «Kor Arti», «Ut på golvet» og «Nysirkus». Gjennom dette arbeidet har rådet opparbeidet seg en høy kompetanse på feltet.

3.2 Økonomi

Musikk- og kulturskolene skal gi et undervisningstilbud i musikk og andre kulturaktiviteter til barn og unge, uten hensyn til hvor de bor eller til foreldrenes økonomi. I 1984 ble det innført et statlig øremerket tilskudd for å stimulere kommunene til å øke antallet elever i musikk- og kulturskolene. Tilskuddet er knyttet til antall undervisningstimer. Tilskuddssatsen per time til musikk- og kulturskoler var i 2003 på 74,20 kroner.

Ansvar for forvaltningen av tilskuddet til kommunale musikk- og kulturskoler er delt mellom Utdannings- og forskningsdepartementet og Fylkesmennene. Departementet har det overordnede ansvaret for tilskuddsordningen gjennom fastsetting av tildelingskriterier og rutiner for rapportering.

Fylkesmennene har ansvaret for saksbehandling, utbetaling av tilskudd og kontroll.

For at en kommune skal få tilskudd må kommunene gi et musikk- og kulturskoletilbud som omfatter opplæring i musikk. I tillegg kan tilbudet omfatte opplæring i dans, drama og andre kunst- og kulturuttrykk. Kommunen må eie og drive musikk- og kulturskolen, og opplæringen må følge skoleåret. Foreldrebetalingen må ikke overskride et gitt beløp per elevplass per år. Maksimumsbeløpet blir gjort kjent i den årlige kunngjøringen av tilskuddet.

I budsjettet for 1998 ble rammetilskuddet til kommunene økt med 10 mill. kroner for å dekke den kommunale egenandelen for de kommunene som på grunn av lovfestingen av kommunale musikk- og kulturskoler måtte etablere et slikt tilbud.

Musikk- og kulturskolene blir i dag finansiert med om lag 15 prosent i øremerket tilskudd fra staten, 65 prosent fra kommunene og 20 prosent fra brukerbetaling, når salgsinntekter og andre tilskudd ikke er medregnet. Den kommunale andelen har over tid økt. Dette må imidlertid ses i sammenheng med det samlede økonomiske opplegget overfor kommunesektoren.

Tabell 3.2: Utbetalt tilskudd til musikk- og kulturskoler over statsbudsjettet i 1000 kr Regnskapstall

	2000	2001	2002	2003
	88 100	83 500	88 009	91 059

Tilskuddet er en regelstyrt ordning, der økt aktivitet medfører økte bevilgninger over statsbudsjettet. Ifølge tall innhentet fra Norsk Kulturskoleråd, har antallet barn og unge som står på venteliste for å delta i det kommunale musikk- og kulturskoletilbudet i kommunene økt suksessivt fra 13 570 for skoleåret 2000-2001 til 15 500 for skoleåret 2001-2002 og ca. 18 000 høsten 2002. Kommuner med lange ventelister vil kunne ta inn flere elever dersom de kan heve brukerbetalingen for deltakerne.

3.2.1 Utviklingsmidler

Siden tidlig på 1990-tallet har det fra statlig hold vært bevilget et eget tilskudd til utvikling av musikk- og kulturskolene. Målet med denne tilskuddsordningen er å bidra til å utvikle musikk- og kulturskoletilbudet i kommunene ved å stimulere til aktivitet og utvikling av gode modeller for innhold, organisering og samarbeid lokalt. Disse midlene var de første årene forvaltet av Norsk Musikk- og Kulturskoleråd og fra 1997 av Statens utdanningskontor i Sør-Trøndelag. I 2003 er midlene tildelt direkte til Norsk Kulturskoleråd. Av rundskriv F 31-97 gikk det frem at midlene skulle benyttes til tiltak som kunne bidra til å styrke samarbeidet mellom grunnskolen og den kommunale musikkskolen, og mellom skolefritidsordningene og musikkskolen. Utviklingsmidlene kunne også benyttes til videreutvikling av musikk- og kulturskolene

I 2002 utgjorde tilskuddet 7,3 mill. kr. Deler av disse midlene gikk til utviklingsprogrammet Positivt skolemiljø. En mindre del av midlene har årlig gått til musikkopplæring på høyere nivå, i vesentlig grad knyttet til Norsk Musikkskoleorkester. 2,1 mill. kr. av midlene ble i 2002 fordelt på kommuner og organisasjoner som arbeider for utvikling av skoleslaget, etter søknad. 160 søknader kom inn med en samlet søknadssum på kr. 7 718 000. Dette viser en stor interesse for å videreutvikle skoleslaget og for å øke kompetansen blant dem som arbeider i musikk- og kulturskolene.

Norsk Kulturskoleråd får et direkte tilskudd over statsbudsjettets kap. 224 Fellestiltak i grunnskolen og videregående opplæring, post 70 Tilskudd. Dette er et tilskudd til administrasjon. Tilskudd over denne posten går til landsomfattende tiltak i regi av offentlige og frivillige organisasjoner som på ulike måter medvirker til å nå målene som er satt i loven, budsjettet og i læreplanen.

Departementet ser det som viktig å få en god ressursutnyttelse av de samlede midlene til Norsk Kulturskoleråd.